

MC
111.730

CSUDA VILÁG

CSUDÁLATOS KÍGYÓK

CSUDA VILÁG

CSUDÁLATOS
KÍGYÓK

ÍRTA
ALEXANDRA PARSONS

FÉNYKÉPEZTE
JERRY YOUNG

PARK
KIADÓ

Fordította
Herczeg Éva

A magyar kiadást szakmailag ellenőrizte
dr. Vojnits András

Fényképezte
Jerry Young

A fordítás alapjául szolgáló kiadás
Alexandra Parsons: Amazing Snakes
Dorling Kindersley Limited, London, 1990

Copyright © 1990 Dorling Kindersley Limited, London
Hungarian translation © 1990, Herczeg Éva

ISSN 0866-4188
ISBN 963 7970 41 X

Magyar kiadás © 1991, Park Könyvkiadó, Budapest
Felelős szerkesztő: Révy Katalin
Szerkesztette: Korsós Zoltán
Műszaki szerkesztő: Mező Zsuzsa

Készült a Kner Nyomdában, Békéscsabán

MC 111.730

1991

Tartalom

Milyenek a kígyók? 8

A szivárványkígyó 10

Végzetes ölelés 12

A tojásevő kígyó 14

A halálos kobra 16

A csörgőkígyó 18

A korallsikló 20

Kígyó, amelyik repül? 22

A kutyafejű boa 24

A liánkígyó 26

Hogyan mozognak a kígyók? 28

Mutató 29

Milyenek a kígyók?

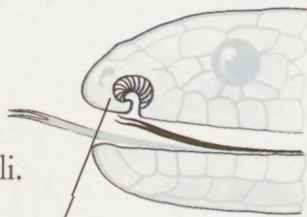
A kígyó teste olyan, mint egy hosszú cső. Egyik végén van a feje, a másikon a farka, kettő között pedig az irdatlan hosszú gyomra.

A kígyó sohasem kacsint vagy pislog, mert nincs szembéja.

Finom illat!

A kígyó a levegőt „tapogató” villás nyelvvel megérzi más állatok szagát. Az illatot szájában egy különleges szervvel érzékeli.

„szaglószer”

Sokféle királysikló van és mindegyik faj bőrén más a színes gyűrűk mintázata.

Méreg vagy „ölelés”?

Vannak kígyók, amelyek mérgező harapásukkal ölik meg zsákmányukat. Mások áldozatuk köré tekerednek és így szorítják halálra őket.

Friss hús

Sok kígyó ebédje még él, miközben fogyasztják.

Kígyóevő kígyó

A kaliforniai királysikló az emberre veszélytelen. Kis emlősökkel, madarakkal és kígyókkal táplálkozik – és bekapja még a csörgőkígyót is!

Nagy falat

A kígyó nem tudja megrágni táplálékát, ezért áldozatát egészben nyeli le. Alsó és felső állkapcsát különleges, rugalmas szalagok kötik össze, így száját szélesre tudja tátani.

Kígyócsontok

A kígyónak nagyon hosszú a gerince és olyan sok bordája van, hogy belezavarodnál, ha mindet össze akarnád számlálni.

Sssz!

A kígyónak nincs füle. A hangokat „megérzi”, testével fogja fel a talaj rezgéseit.

A kígyó gerince nagyon bonyolult ízületekből áll, és így szinte minden irányba elcsavarodhat.

A szivárványkígyó

Ennek a kígyónak a bőre gyönyörű szivárványszínben ragyog a napfényben. Életének java részét mégis elrejtőzve, földbe ásott, sötét lyukakban tölti.

Kígyóbőr

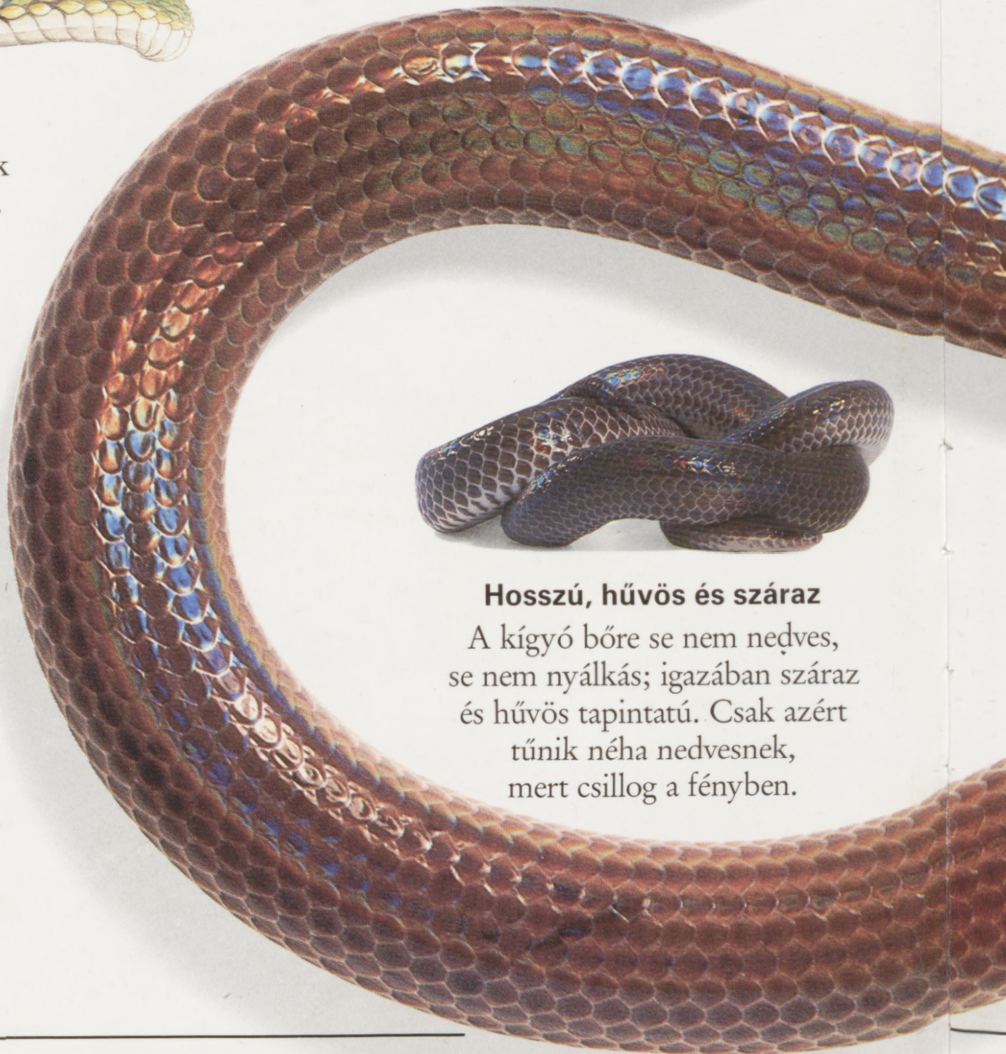
A kígyó bőre sok száz apró pikkelyből áll. Ezek úgy fedik egymást, mint a tetőcserepek.

Ártalmatlan fickók

2700 különböző kígyófaj él a Földön, s ezeket 30 csoportba soroljuk. Legtöbbjük az emberre ártalmatlan.

A szivárványkígyó Kína és Indonézia vízzel elárasztott rizsföldjein él.

Hosszú, hűvös és száraz

A kígyó bőre se nem nedves, se nem nyálkás; igazában száraz és hűvös tapintatú. Csak azért tűnik néha nedvesnek, mert csillog a fényben.

Levetett bőr

Az állandó csúszás-mászásban a kígyó bőre elkopik. Ezért évente többször is leveti előregedett bőrét. Alatta már kész csillogó, új ruhája.

A vedlés a kígyó fejénél kezdődik.

Kígyóing

Néha a kígyó egészben vedli le bőrét, testének átlátszó, kifordított hasonmását hagyva maga után. Nem valami kellemes látvány.

Téli szundikálás

Ahol télen hidegre fordul az idő, a leghidegebb hónapokat a kígyók átalusszák. Ez a telelés. Némelyik kígyó üregekben, barlangokban alussza téli álmát, míg mások odvas fáknak összetekeredve vészelik át a telet.

Végzetes ölelés

A kockás pítón a Föld egyik legnagyobb, leghosszabb és legerősebb óriáskígyója. Nem mérgekígyó, de izmos gyűrűivel egy őzből is ki tudja szorítani a szuszt.

Kapj el, ha tudsz!

Az emberevő óriáskígyóról szóló történet csak mese. Kevés kígyó képes lenyelni egy embert, és az igazán nagyok olyan kövérek és lusták,

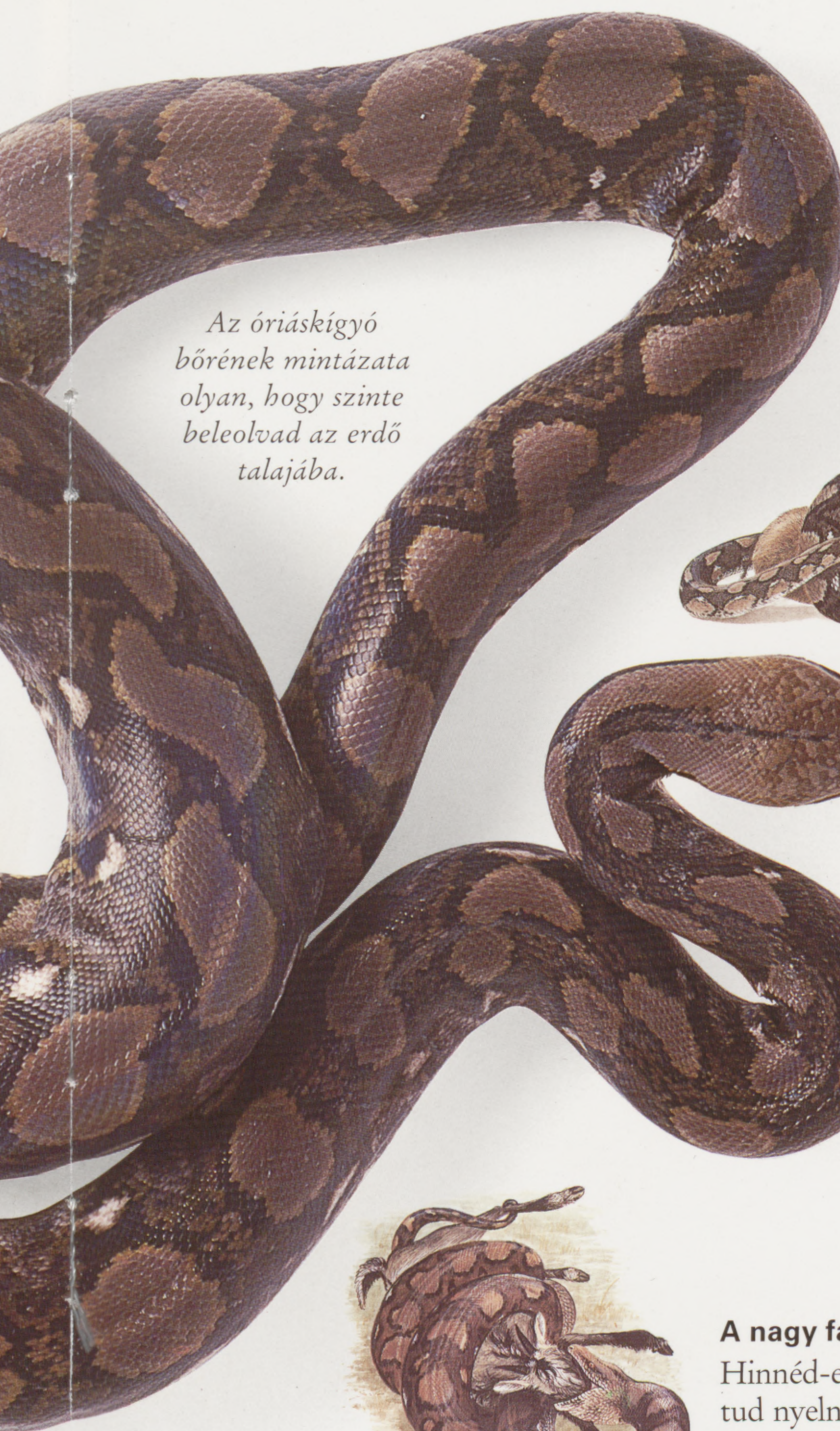
hogy meg sem próbálkoznak vele.

Fejedelmi méret

Kérj meg egy felnőttet, tegyen tíz jókora lépést. Jelöld meg, honnan indult és hová érkezett. A távolság úgy 10 méter lesz; éppen ilyen hosszú a leghosszabb óriáskígyó. Ekkora példányt találtak Ázsiában, a thaiföldi őserdőkben.

*Az óriáskígyó
bőrének mintázata
olyan, hogy szinte
beleolvad az erdő
talajába.*

Nagyon erős kígyó

A Föld legsúlyosabb kígyója az anakonda. Az igazán nagy anakondának olyan vastag a törzse, mint egy hordó, és a súlya elérheti a 180 kg-ot – ennyit nyom három felnőtt együttvéve.

Ölelj át!

Egy perc sem telik bele és az óriáskígyó már halálra is szorítja a kecskét vagy a vadmalacot.

Kígyólábak

A kígyó olyan kihalt gyíktól származik, amely egy időben élt a dinoszauruszokkal. Az óriáskígyó „csípőjén” még mindig láthatjuk az egykori lábak maradványait.

A nagy falat

Hinnéd-e, hogy az óriáskígyó egy egész kecskét le tud nyelni? Mert bizony képes rá! A kígyók nem rágnak, és nem úgy nyelnek, mint mi. Áldozatuk körül szélesre tátják szájukat, s egyszerűen „ráhúzzák magukat”, míg az el nem tűnik a torkukban.

A tojásevő kígyó

Van olyan kígyó, amelyik csak tojást eszik. Egészben nyeli le, összeroppantja, megemészti a belsejét, és végül kiköpi a héját.

Rugalmas bőr

A tojásevő kígyó nagyon karcsú, bőre olyan rugalmas, hogy akkor sem reped szét, ha különlegesen nagy tojást nyel le.

Éjjeli műszak

A tojásevő kígyó Afrikában él. Nappal alszik, és éjszaka kutat a tojások után.

fűrészfogak

gerincoszlop

Foghijas

Kevés foga van, így nyelés közben még véletlenül sem töri össze a tojást.

Csontfűrész

Hátul a torkában tűhegyes csontocskák sora „elfűrészeli” a héját, és a tojás tartalma egyenest a kígyó gyomrába ömlik.

A tojásevő kígyó
kétszer akkora
madártojást is
le tud nyelni, mint
a feje.

Reccs!

A tojáshéjtól nem könnyű megszabadulni. A kígyó megfeszíti az izmait, hogy összeroppantsa a héjat, majd takaros kis csomagként kiköpi. Az ebéd mindössze 15 percig tart.

előtte

utána

Lustálkodók

Akár a lusta ember, a kígyó is csak akkor mozog, ha melege van, éhes vagy valami megrémíti. Egyébként legszívesebben egész nap heverészik.

A halálos kobra

A Föld összes kígyója közül a kobra a legijesztőbb. Mérge olyan erős, hogy egyetlen marásába 15 perc alatt belehalhatsz.

Ingerlékeny kígyó

Azonnal meglátod, ha egy kobra izgalomba jön. Ilyenkor fejét felemeli a földről, csuklyáját szétterpeszti és vadul sziszegni kezd.

Mozgásművész

A kobrán kívül alig akad más kígyó, amelyik fejét felemelve is képes előre haladni.

Méregzsákok

A mérgeskígyók fejének mindkét oldalán egy-egy méregmirigy van. Vékony vezeték köti őket össze a méregfogakkal.

Rémtörténet

Ismert görög legenda szól Medúzáról, a félelmetes szörnyről, akinek haja helyén kígyók tekergőztek.

Olyan rémisztő volt, hogy aki csak ránézett, menten kővé változott. Perszeusz, a bátor és eszes hős úgy fejezte le, hogy fényes pajzsát tükörként tartotta maga elé. Így nem kellett a förtelmes arcba néznie.

Bús ballada

Réges-régen Egyiptom királynője volt a világszép Kleopátra. Nagy volt a bánata, mert a férfi, akit szeretett, meghalt. Ezért megölte magát: hagyta, hogy egyik kobraja megmarja.

Veszélyes bébi

A kis kobra, amint kikel a tojásból, nyomban marni és ölni kész. Egy evőkanál szárított kobraméreg 165 embert vagy 160 000 egeret is elpusztíthat.

Milyen elbűvölő

A kígyóbűvölők zeneszóra táncoltatják a kígyókat.

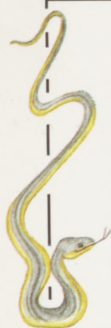
Legalábbis ez a látszat.

Valójában a kígyó nem is hallja a zenét, csak a kígyóbűvölő és a furulya ringatózó mozgását utánozza.

Köpködni tilos!

Néhány kobra különösen undok szokása, hogy a veszélyben mérget a támadó szemébe köpi. Köpködő kobrának is hívják őket.

A csörgőkígyó

Ez a kígyó az állatvilág egyik leggyorsabb ragadozója. Hangtalanul siklik előre, egy szempillantás alatt lecsap és mérge szinte azonnal öl.

Kígyóbébi

A kígyó általában tojást rak. A csörgőkígyó-mama viszont eleven kicsinyeknek ad életet. A kígyóbébi születésük után nyomban alkalmasak az önálló életre.

*Pikkelyes,
az avar színeit
utánzó mintás
bőre jól elrejti
a csörgőkígyót
a száraz,
lehullott levelek
között.*

Csirr-csörr

A csörgőkígyó a farkával „csörög”, erről kapta nevét is. A hangot az egymáshoz súrlódó üreges gyűrűi adják. Ha a kígyó el akarja riasztani támadóját, nagyon gyorsan rázza csörgőjét.

Amikor a csörgőkígyó levedli a bőrét, farka mindig egy új gyűrűvel gyarapodik. A gyűrűk szaruból vannak – mint a körmöd.

Tollasbál

Teleléskor a csörgőkígyók nagy csoportokba gyűlnek. Néha ezren is összetekerednek.

Micsoda mesterség!

A kígyóméreg sok gyógyszer alapanyaga.

A kígyókat mérgükért különlegesen gyakorlott szakemberek „fejik meg” – nagyon-nagyon óvatosan.

Figyelj oda!

A csörgőkígyók Észak-Amerika legveszélyesebb kígyói. De csak akkor marnak meg, ha véletlenül rálépsz – tehát ha a sivatagban sétálsz, légy óvatos, és nézz a lábad elé!

A korallsikló

Talán az egyik legszínesebb sikló. Nem mérgeskígyó, szorításával öli meg zsákmányát, az egereket és a madarakat.

A mérges korallkígyó

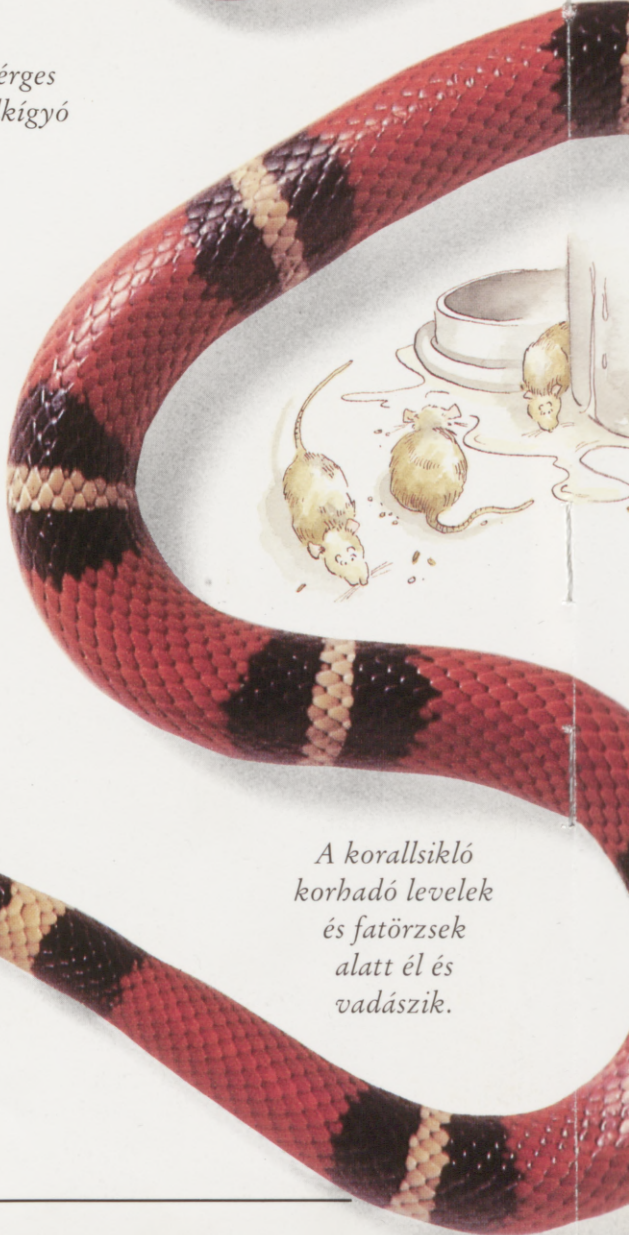
Megtévesztő színek

A korallsikló megtévesztésig hasonlít a halálos mérgű korallkígyóra. Gyűrűi ugyanolyan színűek, csak a színek sorrendje más. Ebből a versikéből kiderül, hogy melyik melyik: Vöröshöz a sárga, megmérgez még máma, Vöröshöz a fekete, nem mérgez meg sose.

Terepszínűek

Némely kígyó nagyon jól álcázza magát. Bőrük színe és mintája beleolvad a környezetbe, így ellenségeit könnyen megtéveszti.

A korallsikló korhadó levelek és fatörzsek alatt él és vadászik.

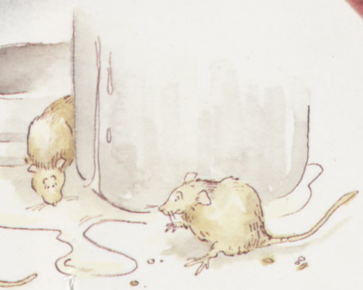
Szerencseszám?

A korallsikló általában 13 tojást rak – mégpedig a trágyadombokba.

Engedjenek ki!

A kis kígyók önerejükől jutnak ki a tojásokból. Különös kis „tojásfoguk”-kal fűrészelik át a héjat.

Tejet iszik?

Dehogy, szó sincs róla. Régen azt hitték, hogy a korallsikló azért lopakodik az istállókba, hogy kiszopja a tehenek tejét.

Az igazság az, hogy nem tej, hanem egerek után kutat.

Igyekezz!

A kígyószakértőt herpetológusnak nevezik. Te is az lehetsz, mire elolvasod ezt a könyvet.

A világ legkisebb kígyója

Ez a rang a ritka nyugat-indiai cérnakígyót illeti meg.

Ha kivennéd ceruzából a grafitot, az így támadt lyukon az apró cérnakígyó éppen átférne.

Kígyó, amelyik repül?

A trópusi Ázsia forró és párás őserdeiben él a csodálatos famászó sikló. Ez a gyönyörű állat szinte repül, amikor a levegőbe vetve magát fától fáig siklik.

Összetekeredett teste a startnál hirtelen úgy nyílik szét, mint egy rugó.

Hurrá, denevér a vacsora!

A famászó sikló gyíkokból, madaraktól, békákból és

denevérekből állítja össze menüjét. Méreggel öli meg és a fejüknél fogva nyeli le őket.

Mint egy szalag

Amikor a levegőben „repül”, hasát behúzza és bordáit szétterpeszti, így olyan lapos lesz, mint egy szalag.

Sárkányrepülő

A famászó sikló valójában nem repül, hanem S-alakba görbülve siklik át a levegőn.

A hasán lévő érdes pikkelyek segítik a fára mászásban.

Ha veszélyt érez

Csak akkor startol – ha sas vagy héja támadásától tart feje felett.

Dugóhúzó

A famászó sikló csak előre vagy lefelé tud „repülni”, felfelé nem. De testét ide-oda csavargatva kormányozni is tud a levegőben.

A kutyafejű boa

Ez a jóképű óriáskígyó Dél-Amerika őserdeiben él. Ötletes módon vadászik – megérzi az áldozata testéből kisugárzó hőt, majd szorításával összeroppantja.

Hol az ebédem?

Az éhes kutyafejű boa az ágról lefelé lógva ide-oda himbálja fejét. Amikor mindkét oldalról pontosan ugyanazt a hőmennyiséget érzékeli, tudja, az eledel éppen előtte van.

Repülő menü

Bármelyik kis termetű állat: a denevértől a patkányig a boa ebédjeként végezheti be földi pályafutását. A smaragzöld kutyafejű boa még a repülő madarat is elkapja.

Félelmetes fogak

Ha száját becsukja, nem látszanak hosszú és hegyes elülső fogai. Ezekkel kapja el a gyors madarakat és a denevéreket.

Mint a majom

Farkával erősen markolja az ágot, majdnem úgy, mint a majmok. Testének több mint felét képes a levegőben tartani.

Éjszakai fürdő

Csak nagy ritkán hagyja ott az erdő fáit, hogy ússzon egyet a folyóban, vagy megmártózzon a mocsárban.

Ennek a kutyafejű boának, mint a legtöbb fán élő kígyónak, világos a hasa és sötét a háta. Így felülről az erdő sötétjébe, alulról az égbolt színébe olvad.

bőrzékelő gödröcskék

Melegre vadászik

Az óriáskígyó vaksötétben is meg tudja állapítani, nem rejtőzik-e a közelben valami finom eledel. Ajka apró gödröcskéivel megérzi a másik állat testének melegét.

Lazán lóg

A kutyafejű boa nem fonódik szorosan az ágra. Laza hurkokban lóg rajta, és bármikor kész magát a zsákmányra vetni.

Sütve vagy főzve?

Ha majd egyszer az Amazonas őserdejében indiánokkal ebédelsz, ne lepődj meg, ha egy-két szelet óriáskígyót szolgálnak fel.

A liánkígyó

Ez a hosszú és vékony kígyó mozdulatlanul fekszik az ágon, várva, hogy valami ehető arra vetődjön. Az ág köré tekeredve éppen olyan, mint az ártalmatlan őserdei lián.

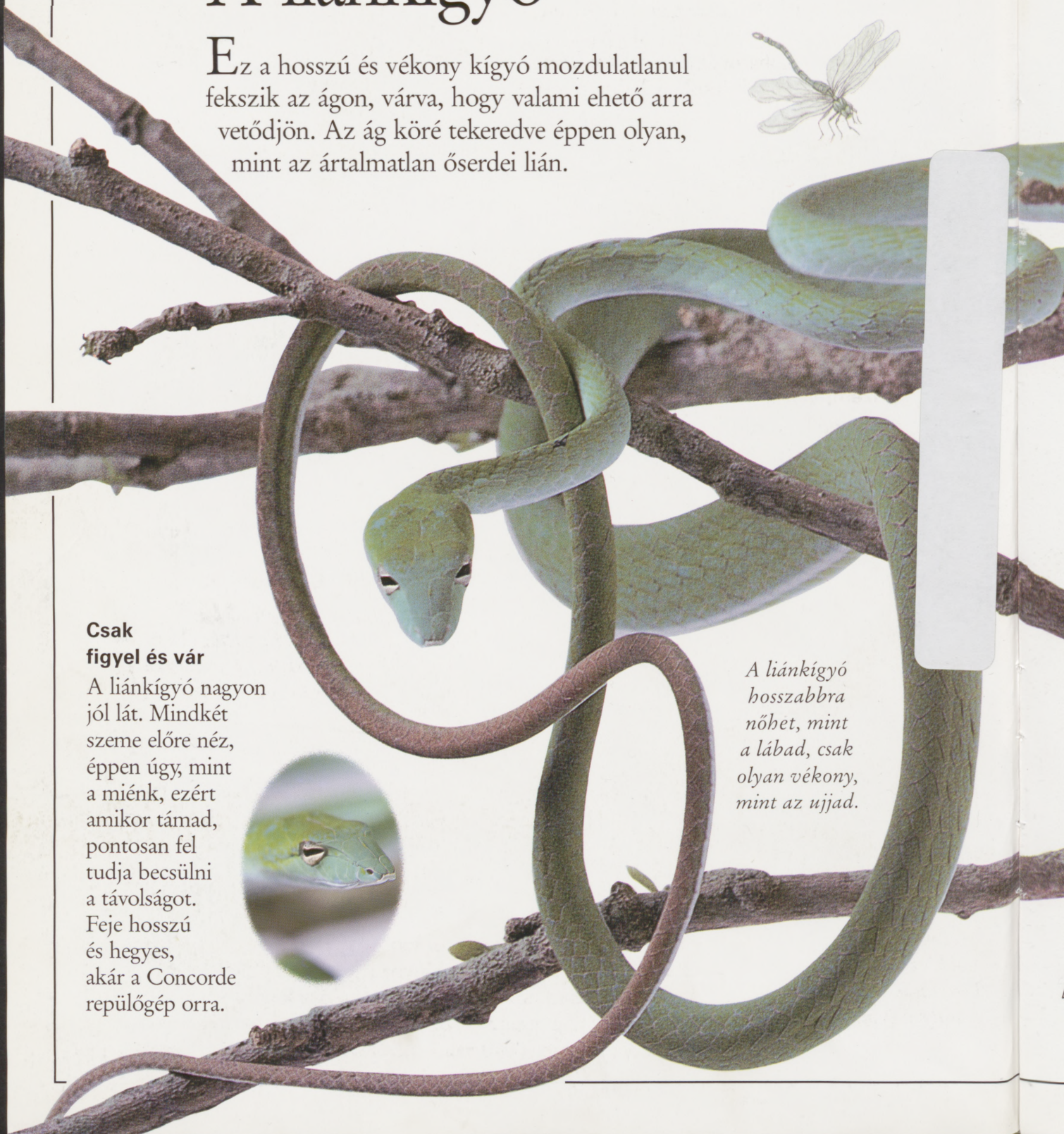

Csak figyel és vár

A liánkígyó nagyon jól lát. Mindkét szeme előre néz, éppen úgy, mint a miénk, ezért amikor támad, pontosan fel tudja becsülni a távolságot. Feje hosszú és hegyes, akár a Concorde repülőgép orra.

*A liánkígyó
hosszabbra
nőhet, mint
a lábaid, csak
olyan vékony,
mint az ujjad.*

Szomjasak?

A fán élő kígyók a levelekről isszák fel a harmatot és az esővizet. A talajon élők pedig a fűről, moháról és az esőzések után pocsolóvízben oltják szomjukat.

Egy szempillantás alatt

A liánkígyó hosszú órákon át vár mozdulatlanul, de amikor végre megmozdul, gyors, mint a villám. A madarat vagy a gyíkot a másodperc harmadrésze alatt kapja el. Egy szempillantás alatt.

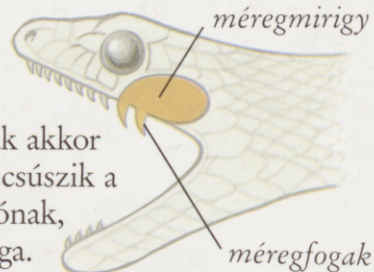

Gyilkos nedű

A legtöbb kígyó gyomornedve olyan erős, hogy a csontokat is megemészti.

Hátsó fog

A liánkígyó szájában hátul van a méregfog, ezért a zsákmányba csak akkor jut el a méreg, amikor az már lefelé csúszik a „torkán”. Az igazán veszélyes kígyónak, mint a kobrának elől van a méregfoga.

A fák koronája zöld, ezért az ott lakó kígyók zöme is ilyen színű.

Hogyan mozognak a kígyók?

Lábak és kezek nélkül kissé nehézkes a közlekedés, a kígyók azonban megtalálták a módját. Ráadásul nem is egy, hanem négyféle módot.

Oldalazás

Ez az „oldalazó” mozgás a lágy homokban ideális, ahol nehéz megkapaszkodni. A talajon S alakot öltő kígyó egy-két méterre oldalra löki fejét. Majd testének többi részét utána húzva, megint S alakot formál. Ezután újra kezdi az egészet.

Hűvös a hasuk

Az oldalazva haladó kígyó hasa alig érinti a forró homokot. Sok sivatagi kígyó ezért mozog így. A szarvas csörgőkígyó Északnyugat-Amerika perzselő sivatagaiban él.

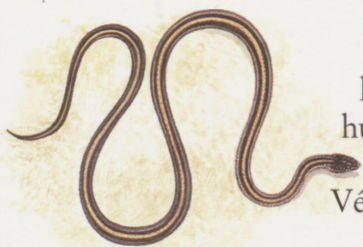
Nem is olyan gyors

Te is könnyen leghagyhatsz egy kígyót, mert nem halad gyorsan és hamar kifárad. A legügyesebb sem gyorsabb a gyalogló embernél, de ezt az iramot is csak pár percig tudja tartani.

Mutató

Harmonika

Az ilyen mozgás szorult helyzetben hasznos. A kígyó hurkokba tekeri a testét, aztán fejét előre lökve kinyúlik. Végül farkát is magához húzza.

Tekergőzés

A kígyó először az egyik, majd a másik oldalával kövekhez és más szilárd tárgyakhoz feszül, úgy halad előre.

Csúszás közben a kígyó teste majdnem egyenes. Csak a hátán végigfutó hullámmozgást láthatod.

Csúszás

Csak a testes és súlyos óriáskígyók csúsznak így előre. A hasukon lévő pikkelyeken mint „lánctalpakon” gördülnek előre.

- anakonda 13
- álcázás 13, 20, 25
- bőr 10–11, 14
- csontok 9
- csörgőkígyó 18–19
- csúszás 29
- famászó sikló 22–23
- fül 9
- harmonika 29
- herpetológus 21
- hőérzékelő gödröcskék 25
- kaliforniai királysikló 8–9
- kígyóbüvölő 17
- kígyó: leghosszabb 12
- legkisebb 21
- legnehezebb 13
- Kleopátra 17
- kobra 16–17, 27
- kockás piton 12–13
- korallkígyó, mérges 20
- korallsikló 20–21
- köpködő kobra 17
- kutyafejű boa 24–25
- látás 26
- liánkígyó 26–27
- Medúza 17
- méreg 8, 16–19, 22
- méregfog 8, 16, 25, 27
- mozgás 28–29
- nyelés 9, 13
- oldalazás 28
- összeroppanás 8, 12–13, 20
- Perszeusz 17
- pikkely 10, 23
- szívárványkígyó 10–11
- tekergőzés 29
- telelés 11, 19
- tojás 17–18, 21
- tojásevő kígyó 14–15
- „tojásfog” 21
- vedlés 11

2675-3

KÍGYÓK

Lenyűgöző képek a Föld legbámulatosabb kígyóiról.

Láttál-e

már repülő kígyót, és szembenéztél-e a halálos kobrával?

Gondolkoztál-e

már azon, miért csörög a csörgőkígyó,
és miért nem marják meg a mérgeskígyók a kígyóbűvölőt?

Tudod-e,

hogy van olyan kígyó, amelyik egy kecskét egészben
le tud nyelni,
s hogy néhány kígyónak apró lábai vannak?

Mindez csak néhány példa a **Csudavilág** negyedik kötetének
meglepetései közül; egy pompás könyv
a kígyók titkairól és csodáiról,
gyönyörű közelképekkel és színes grafikákkal.

A **Csudavilág** sorozat első négy kötete:
Madarak • Emlősök • Pókok • Kígyók

Ára: 180,- Ft

14

CSUDÁLATOS KÍGYÓK

